

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 32632-10-13

לפני: סגן הנשיאה יצחק ענבר, השופטת יהודית שבח, השופט שאול שוחט

המערער

ר' מ'

ע"י ב"כ עוה"ד עדנה אשכנזי ופרחיה משה

נגד

המשיבים

1. פ' מ' (קטין)

2. ע' מ' (קטין)

באמצעות אמם האפו"ט הטבעית לי מ'

ע"י ב"כ עוה"ד עדי רוזנבלום וישראל מרק

פסק דין

השופט שאול שוחט:

1. ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה במחוז תל אביב (כב' הש' תמר סנונית פורר בתמ"ש 30334-05-11), מיום 31.7.2013 (להלן: "פסק הדין"; "פסק דינו של בית משפט קמא").
 2. בפסק הדין חויב המערער במזונות המשיבים, ילדיו הקטינים, ילידי 28.3.2005 ו- 20.2.2007 (בהתאמה), כדי הסכומים הבאים:
 - א. 1350 ₪ לחודש לכל אחד מהם.
 - ב. 900 ₪ לחודש השתתפות במדור לכל אחד מהם.סה"כ 4,500 ₪ לחודש לשניהם.
 - ג. מחצית מעלות צהרונים "בכפוף להצגת קבלות ולאחר שהאם מיצתה את כל ההנחות המגיעות לה".
 - ד. מחצית קייטנות "בכפוף להצגת קבלות ולאחר שהאם מיצתה את כל ההנחות המגיעות לה".
 - ה. מחצית הוצאות רפואיות חריגות שאינן מכוסות על ידי הביטוח הרפואי בו מבוטחים הקטינים.
- החיוב, על כל רכיביו, מיום פסק הדין. עד למועד פסק הדין תחול ההחלטה למזונות זמניים מיום 24.8.11. ניתנו הוראות שונות בנוגע לחיוב; הצמדה; דרך העברת התשלום; תום התשלום וכיוצ"ב.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 32632-10-13

3. את פסק הדין ביסס בית משפט קמא על הנתונים הבאים :
- א. הכנסת המערער "לכל הפחות" – 7700 ₪ נטו לחודש וכי "מצבו הכלכלי... הינו טוב בהרבה משהציג" (ההדגשה במקור ש' ש').
- ב. הכנסת האם – פוטנציאל השתכרות של 4,900 ₪ נטו לחודש.
- ג. צרכי הקטינים – הגם שבית משפט קמא בחן את "רכיבי כתב התביעה" (סעיפים 68-81 לפסק הדין), אותם לא ראה כמופרזים (למעט רכיבי הביגוד, ההנעלה והמזון), לא ראה לנכון לקבוע את שיעורם, למעט רכיב הדיור – שכר דירה – אותו העמיד על 40% משכר דירה של 4,500 ₪ - 1,800 ₪ לחודש (ס' 91-83 לפסק הדין) ורכיב הצהרונים בעלות של 2,080 ₪ לשני הקטינים (סעיף 75 לפסק הדין).
- מעיון בפסק הדין עולה שבימ"ש קמא לא ראה צורך לכמת במדויק את עלות הצרכים של הקטינים (גם לא להבחין בין ההכרחיים לאלה שמעבר לכך) פשיטא משום שהחליט לחייב את המערער בעלות מינימלית ואף למטה מכך – 1,350 ₪ כולל הוצאות החזקת המדור, לכל ילד (סעיף 82 לפסק הדין), בתוספת הוצאות הדיור והמדור.
4. בכתב הערעור, בעיקרי הטענות ובטיעונו לפנינו קובל המערער על התוצאה הסופית של פסק הדין המותירה אותו, לטענתו, חסר כל, ללא כל סכום למחייתו. הכיצד?
מהכנסה נטו של 7,700 ₪ לחודש (קביעה אותה הוא מוכן לקבל לצורך חיובו במזונות, הגם שיש לו השגות גם לגביה) הוא צריך לשלם שכירות + הוצאות מדור בסך של 3,450 ₪ לחודש, עבורו ועבור ילדיו הקטינים כשהם שוהים עמו, כך שהכנסתו הפנויה לצורך תשלום מזונות היא 4,350 ₪. המזונות בהם חויב, בסכום כולל של 4,500 ₪, מותירים אותו בתחילת כל חודש עם מינוס של 150 ₪, עוד לפני השתתפותו במחצית צהרונים; מחצית קייטנות; מחצית הוצאות רפואיות.
5. אכן, תוצאה קשה גם אם תאמר "שמצבו הכלכלי... הינו טוב בהרבה משהוצג (לשון בית משפט קמא) שהרי גם אם מרויח הוא יותר מ-7,700 ₪ נטו לחודש עדיין צריך הוא לזקוף מהיתרה את ההשתתפות ב"מחציות" הנ"ל ולהותיר לו משהו לקיומו.
תוצאה זו אינה יכולה לעמוד ומחייבת לטעמי את התערבותה של ערכאת הערעור.
6. א. למקרא פסק הדין עולה, כי המערער חויב למעשה בצרכים ההכרחיים של שני ילדיו, לרבות בהוצאות הדיור והמדור, חיוב המוטל עליו באופן מוחלט כמי שכפוף הוא לדין האישי "החל עליו" – הדין העברי – המחייב את האב בתשלום מלוא הצרכים ההכרחיים של ילדיו הקטינים עד גיל 15 (ראו לעניין זה פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 32632-10-13

בעמ"ש 1180-05-14 א' א' נ' א' מ'; 26.3.2015, בו הובהרה פסיקתו של בית המשפט העליון בנושא חיובו של האב במזונות ילדיו בגילאים אלה).

ב. בפרשת א' א' נ' א' מ' הנ"ל נדרש בית המשפט למוחלטות חיובו של האב בצרכים ההכרחיים של ילדיו הקטינים, חיוב שיש בו כדי להשית עליו מידה יתרה של נשיאה בנטל, וסקר את הדרכים שהפסיקה נקטה בהן לריכוכו – צמצום אותם "צרכים הכרחיים" עד למינימום הבסיסי ההכרחי - גם בהקשר לעלות הוצאות הדיור והמדור - תוך בחינת מה שנותר בידיו של האב שהרי "מוחלטותו של החיוב אין משמעותה הותרת האב חסר כל ויש להותיר בידיו מינימום של קיום אנושי (לשון בית המשפט בעליון בבג"צ 10662/04 חסן נ' המוסד לביטוח לאומי; 28.3.2012), גם כשאין בידו לשלם חוב פסוק במועדו לרבות חוב מזונות (רע"א 4905/98 גמזו נ' ישעיהו; פ"ד נה(3) 360". בבחינת 'נאה דורש נאה מקיים' מצאנו את בית המשפט העליון מפחית מזונות שנפסקו לקטינה בת ארבע "כדי לשלול אפשרות תאורטית ומעשית שהאב יישאר ללא אמצעים לכיסוי צרכי מחייתו" (ע"א 5989/92 דהן נ' דהן 22.5.1994); מפחית מזונות לקטינים בגילאי 5 ו-8 שנים משום שסכום המזונות שהושת על האב לא הותיר לו די לצרכיו הוא (רע"א 6765/95 קרמר נ' קרמר 24.3.1996); מאשר פסק דין של בית המשפט המחוזי י-ם אשר בחן, זה לצד זה, את הסכומים שנותרו בידי האב לאור פסק הדין שחייב אותו במזונות, לעומת הסכום שנותר בידי האם, לרבות המזונות שנפסקו, והורה על הפחתת החיוב של האב כדי להותיר בידו סכום הגון יותר לכיסוי צרכיו לאחר שבצע "איזון כולל של הכנסת המשפחה מכל המקורות" (בע"מ 5750/03 אוחנה נ' אוחנה; 8.6.2005); מפחית סכום מזונות בו חויב אב, תוך הבהרה שיש להתחשב גם בצרכים שלו למדור ולמשק בית עצמאי משלו ובלבד שיעמוד בחובתו לספק את צרכי ילדיו באופן סביר (בע"מ 2433/94 צינובוי נ' צינובוי, 2.10.2005); דוחה אמנם בקשת רשות ערעור של אב להפחית את המזונות בהם חויב מעבר להפחתה בה זכה בבית המשפט המחוזי, אך מאשר את המהלך בו נקט בית המשפט המחוזי להפחית את גובה המזונות "באופן בו ישופר ולו במעט מצבו של המבקש... בלא שתפגע בצורה משמעותית יכולתה של המשיבה לספק את צרכי הילדים" (בע"מ 1715/07 פלוני נ' פלונית; 26.8.2007).

מוחלטותו של החיוב כדי הצרכים ההכרחיים, אינה, אפוא, כה מוחלטת וניתן לרככה (אך לא לבטלה) על דרך האיזון באותם מקרים בהם לא נותרים בידי האב, לאחר פסיקת המזונות, משאבים מספיקים לצרכיו, באופן שבו ייבחנו "זה לצד זה, הכנסותיהם של האב והאם כדי להסיק מהי חלוקה סבירה, אשר יש בה כדי להבטיח צרכיהם של הקטינים ולהשאיר גם בידי ההורים אמצעים כספיים לצורך כיסוי צרכיהם הם" (דברי בית המשפט בע"א 756/77 חטב נ' חטב, פ"ד לב(2) 470 שצוטטו בהסכמה בע"א 591/81 פורטוגז נ' פורטוגז, פ"ד לו(3) 449, בה הועמדה השאלה על מכונה "קיום נכון של אותה הבאה בחשבון את הכנסות שני הצדדים היתה צריכה להתבצע על ידי בירור עובדתי של השאלה, כמה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 32632-10-13

יישאר בידי כל אחד מהצדדים אחרי תשלום המזונות שנפסקו, ולאור זאת צריך היה לפסוק את סכום המזונות".

7. א. בכתב התביעה הועמדו צרכי המשיבים (ללא הבחנה בין הכרחיים למעבר לכך) על סך של 1,700 ₪ לכל אחד בתוספת הוצאות מדור של 180 ₪ לכל אחד. לבד מכך נתבעו הוצאות הדיור (שכ"ד) ומחצית הוצאות רפואיות, חינוכיות/לימודיות לרבות צהרונים, קייטנות, שיעורי עזר, חוגים, הוראה מתקנת ועוד.

ב. בית המשפט, כאמור, לא הבחין בין הצרכים ההכרחיים של הקטינים לאלה שמעבר לכך, אך החיוב הכולל של 1,350 ₪ לחודש, מכוון בפועל לצרכים ההכרחיים שהוכרו בפסיקה ככאלה, ואף למטה מכך משנכלל בסכום האמור חלקו של כל קטין בהוצאות המדור. דומה שגם המערער ובאת כוחו מכירים בכך וכל שמבקשים הם להפחית מהסכום "באופן שיוותרו למערער דמי מחייה בעבורו ובעבורו ילדיו כאשר הם שוהים עמו".

ג. אשר להוצאות הדיור (שכ"ד) – עובר למשבר שפקד את התא המשפחתי התגוררו המערער, האם והקטינים בשכירות בעלות של 5,200 ₪ לחודש. לאחר מכן עברו האם והקטינים להתגורר בבית סבתה של האם, לאחר מכן בבית אמה והחל מיום 1.6.13 שכרה האם דיור למגוריה ומגורי הקטינים בעלות של 5,400 ₪ לחודש. אכן, הפער בין עלות הדיור לפני המשבר ולאחריו הינו פער סביר ולא משמעותי "בודאי אם לוקחים בחשבון גם את חלוף הזמן" (לשון בית משפט קמא, בסעיף 87 לפסק הדין), אך יש לזכור כי לפני המשבר מדובר היה בעלות אחת ולא בשתיים והגם ש"אין מקום לפסוק את המדור על פי שכר דירה ערטילאי שהאב חפץ בו וכ) שהצדדים אף שילמו בפועל סכום גבוה בהרבה בתקופת נישואיהם" (ס' 90 לפסק הדין) נראה, כי ההפחתה שביצע בית משפט קמא בעלות המדור אינה מספקת. המערער שכר דירה בת 2.5 חדרים למגוריו ולמגורי הקטינים כשהם עמו בעלות של 3,150 ₪, בעוד שהאם שכרה דירה של 4.5 חדרים ומכאן העלות הגבוהה של 5,400 ₪ לחודש. בפרשת א' א' נ' א' מ' הנ"ל הבהיר בית המשפט כי ריכוך מוחלטותו של החיוב המוטל על האב לספק את צרכיהם ההכרחיים של ילדיו הקטינים על דרך של צמצום אותם "צרכים הכרחיים" לכדי מינימום, ייעשה גם בנוגע לדיור והוצאות מדור "שכן עם הפירוד/הגירושין נדרשים שני ההורים לקורת גג להם ולילדים שעה שאלה נמצאים אצלם, מה גם שהעלות של הוצאות אלה, הולכת וגדלה ומהווה נתח נכבד מההוצאה הכספית הכוללת". בהקשר זה הוסיף בית המשפט, יש לכוון בגדר "הצרכים ההכרחיים" "לעלות של מדור בסיסי ממוצע, כזה שיש בו כדי להוות קורת גג מספקת לקטינים שעניינם עומד לדיון. כך גם לגבי הוצאות המדור. את עלותם של אלה יש לגזור בהתאם למדור הבסיסי – והכל (דיור והוצאות מדור) ללא כל קשר לעלות השכירות המשולמת בפועל. עלות זו תיקח בחשבון את מספר הילדים הקטינים לא רק לצורך קביעת החלק היחסי מהעלות בו יחויב האב אלא גם לצורך קביעת העלות עצמה".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 32632-10-13

8. בנסיבות המקרה לפנינו אמליץ לחבריי לקבוע את עלות המדור הבסיסי לכדי 3,400 ₪ ולגזור את חיובו של האב, כמקובל, לכדי 40% ממנו – סך של 1,360 ₪ לחודש, ולבטל את חיובו של המערער בעלות הצהרונים (בהקשר זה קיימת מחלוקת בין הצדדים בנוגע לעבודה רציפה של האם. בית משפט קמא ייחס לה פוטנציאל השתכרות כך שאין להחיל מצב בו האם אינה עובדת והמערערים בצהרונים, שעה שאין ידו של האב משגת לשאת בעלות זו) ומחצית הקייטנה.

לא למותר לציין בהקשר זה כי רמת החיים שקיים התא המשפחתי שלפנינו התקיימה לא מעט בזכות עבודתה של האם או עזרת אמה (סעיפים 73, 80 לפסק הדין), והגם שאין בכך כדי להפחית מחובתו של האב בסיפוק הצרכים ההכרחיים של ילדיו הקטינים יש בכך כדי ללמד שלא היה בידיו, גם לפני המשבר, לספק להם את הצרכים שמעבר לכך והם נזקקו לעזרה חיצונית לסיפוקם.

סוף דבר

9. א. הערעור מתקבל.
- ב. בסעיף 94(א) לפסק הדין במקום "מדור (900 ₪ לקטין)" יבוא "680 ₪"; במקום "2,250 ₪" יבוא "2,030 ₪"; במקום "4,500 ₪" יבוא "4,060 ₪".
- ג. החיוב במחצית הצהרונים בסעיף 94(ב) לפסק הדין יבוטל.
- ד. החיוב במחצית הקייטנות בסעיף 94(ג) לפסק הדין יבוטל.
- ה. מועד תחילת החיוב – מיום מתן פסק דינו של בית משפט קמא כשעד למועד זה תחול ההחלטה למזונות זמניים – הכל כאמור בסעיף 93 לפסק הדין. עם זה, ככל ששילם האב כספים בגין מחצית הצהרונים ומחצית הקייטנות לתקופת החיוב מיום מתן פסק דינו של בית משפט קמא לא יהא זכאי להשבה. ככל שלא שילם יבוטל חיובו, כאמור.
- ו. חיובו של האב בתשלום הוצאות כאמור בסעיף 94 לפסק הדין מבוטל. כנגד זאת לא תחויב האם בהוצאות הערעור.
- ז. העירבון יוחזר למערער באמצעות באת כוחו.

שאוּל שוּחַט, שופט

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 32632-10-13

סגן הנשיאה יצחק ענבר:

אני מסכים.

יצחק ענבר, סג"נ
אב"ד

השופטת יהודית שבח:

אני מסכימה לתוצאה שאליה הגיע חברי השופט שוחט.

יהודית שבח, שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ש' שוחט.

המזכירות תמציא העתק פסק הדין לצדדים.
ניתן היום, ו' ניסן תשע"ה, 26 מרץ 2015, בהעדר הצדדים.

שאול שוחט, שופט

יהודית שבח, שופטת

יצחק ענבר, סג"נ

החלטה

01/04/2015

תיק 32632-10-13

ש' שאול שוחט

מתיר פרסום ההחלטה במתכונת בה נחתמה
(בהיעדר שמות הצדדים ופרטים מזהים
אחרים).